

STERKER UIT DE VERSTERKING

Hoe de dorpen zich vernieuwen en toch zichzelf blijven

Tussenstand dorpsvernieuwing Ten Post, Winneweer, Wittewierum, oktober 2018

TEN POST VERSTERKT en
VERNIEUWT!!!

1. Inleiding

Aanleiding

Eind 2017 werden de contouren van de versterkingsopgave in Ten Boer zichtbaar. Toen werd duidelijk dat een aanzienlijk deel van onze inwoners de komende jaren te maken zou krijgen met versterking van hun woningen (huur en eigen woningen). Kortom: vanaf dat moment stonden we als gemeenschap (gemeente en inwoners) aan de vooravond van een opgave die zijn weerga niet kent. Niet alleen qua omvang en schaal, maar nog meer qua impact op betrokken inwoners en onze dorpen.

Het college van Ten Boer heeft aangegeven regie te willen voeren op de opgave waar de dorpen voor staan, door samen met bewoners een proces van dorpsvernieuwing te starten. In december 2017 is daarmee gestart. Beoogd effect is dat de dorpen sterker uit de versterking komen.

Dat doen we door met bewoners, lokale ondernemers en andere belanghebbenden toe te werken naar breed gedragen dorpsvernieuwingsplannen met uitvoeringsprogramma's. De plannen moeten op alle beleidsvelden perspectief voor de toekomst bieden, richting geven aan de (versterkings)opgaven en de nadere (rand)voorwaarden daarvoor, waaronder financiën. De uitvoeringsprogramma's bevatten straks de concrete uitvoeringsacties.

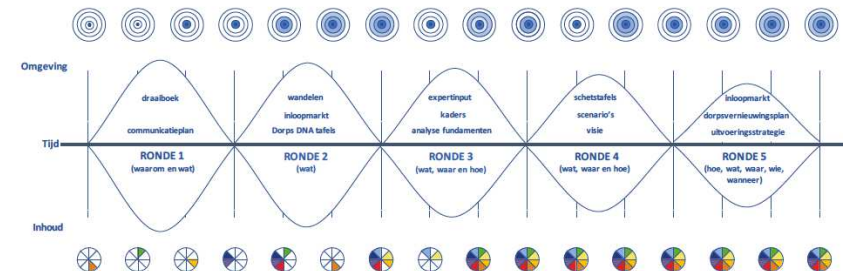
Organisatie

We werken in ten Post met een "dorpstafel". Aan deze tafel, in het dorp, met een onafhankelijk gespreksleider, vindt het inhoudelijke gesprek plaats en worden acties, zoals dorpsavonden geïnitieerd.

In het proces trekken we samen op met de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) en Wierden en Borgen (W&B). Beiden organisaties maken deel uit van de stuurgroep dorpsvernieuwing die de dorpsvernieuwing coördineert en aanstuurt. Daaronder functioneert een projectorganisatie, bemand vanuit NCG, W&B en de gemeente Ten Boer en Groningen, versterkt met externe expertise.

Dorpsaanpak in vijf stappen

Het dorpsproces verloopt grofweg in vijf stappen, die kunnen worden aangepast/bijgesteld door de dorpstafel.

In de startfase (ronde 1) hebben gemeente, adviesteam en dorp kennis met elkaar gemaakt, is er een dorpstafel geformeerd en is de aanpak uitgewerkt.

In de tweede stap (ronde 2) heeft een brede inventarisatie van waarden, kansen, zwakke punten en opgaven plaatsgevonden. Dat is gebeurd met de dorpstafel, via 'dorpsschouwen' en dorpsbreed, op twee avonden in mei en juli. Deze ronde heeft een eerste beeld opgeleverd van wat er in het dorp leeft en als belangrijkste opgave wordt ervaren. Dat is door de dorpstafel vertaald in een concept- dorpsagenda.

Dorpsavond Ten Post, juli 2018

Dorpsschouw Ten Post

In ronde 3 zijn er 'expert analyses' uitgevoerd, naar cultuurhistorie, ruimtelijke waarden, beleid, demografie en sociaal-economische ontwikkelingen. Deze analyses helpen om de opgave aan te scherpen en de belangrijkste waarden en randvoorwaarden bij de dorpsvernieuwing in beeld te krijgen. De concept dorpsagenda wordt op 17 oktober 2018 door de dorpsstafel gepresenteerd aan het dorp en een samenvatting van de expert analyses wordt daarbij meegenomen. Dit boekje vat de resultaten van het proces tot nu toe samen.

Met een dorpsagenda alleen zijn we er niet. De agenda vormt het vertrekpunt voor ronde 4 en 5 in het proces dorpsvernieuwing. Daarin worden de belangrijkste opgaven voor het dorp uitgewerkt. Dat kan scenario-gewijs en gebeurt opnieuw in nauwe samenwerking met alle betrokkenen. De collegenotitie van oktober legt nader uit hoe we ons dat voorstellen.

Leeswijzer

Dit boekwerk bundelt alle resultaten van het proces dorpsvernieuwing tot nu toe.

In hoofdstuk 2 vatten we de inventarisatie van waarden, kansen en opgaven samen, zoals door het dorp opgesteld.

In hoofdstuk 3 brengen we de resultaten van de expert analyses in beeld.

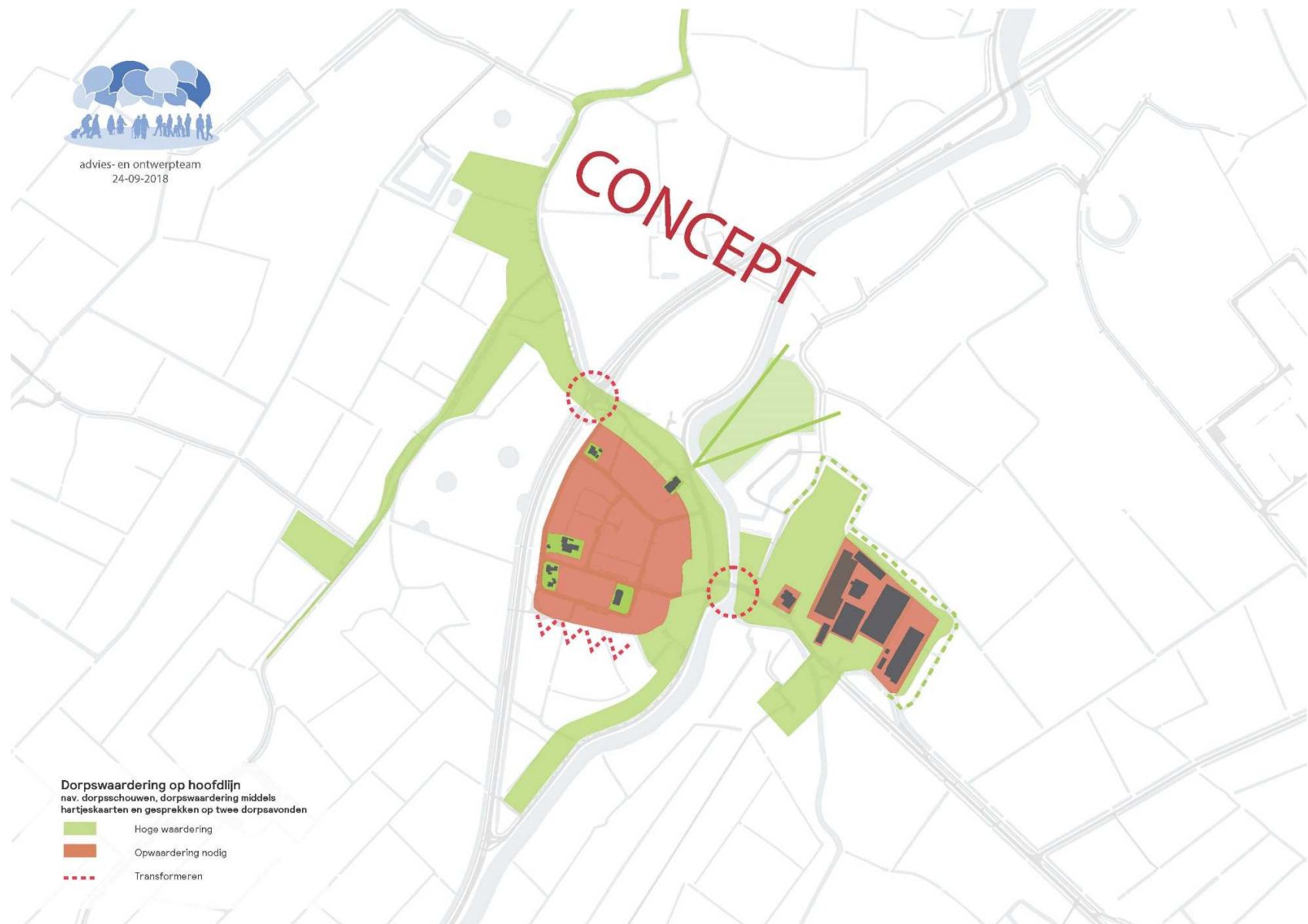
In hoofdstuk 4 nemen we de concept dorpsagenda op, zoals opgesteld door de dorpsstafel.

Opening eerste dorpsavond 23 mei 2018

advies- en ontwerpteam
24-09-2018

2. Verkenning met het dorp

Bewoners van Ten Post, Winneweer en Wittewierum hebben op de eerste dorpsavond op 23 mei 2018 twaalf thema's voor het dorpsvernieuwingsplan benoemd en besproken. Op de tweede dorpsavond op 16 juli is een deel van de thema's nader verkend (wonen, dorpskarakter & identiteit). In de zomer zijn 'dorpsschouwen' uitgevoerd, waarin adviseurs met Ten Posters de kwaliteiten, problemen en opgaven in het dorp terplekke bezochten. Dit hoofdstuk licht de oogst van de verkenningen met het dorp toe. Eerst per cluster en tenslotte een samenvattende 'SWOT': een tabel waarin sterkten, zwakten en opgaven in één overzicht zijn samengevat.

2.1 Wonen, dorpskarakter & identiteit

Wonen

Rekening houden met krimp en vergrijzing en daarom na sloop minder woningen terugbouwen dan het huidige aantal? De Ten Posters vinden dat niet verstandig. Zij vrezen dat de vraag naar woningen straks groter is dan het aanbod. Dat betekent dat het nieuwbouwprogramma zowel levensloopbestendige woningen moet omvatten, zodat ouderen zo lang mogelijk in het dorp kunnen blijven wonen, als betaalbare woningen voor starters en jonge gezinnen.

Hoe moeten de nieuwbouwwoningen eruit zien? De huidige naoorlogse woningen passen niet bij het dorpskarakter; wel huizen die wat losser geschikt zijn, die niet dicht op elkaar staan. Ze zouden rondom een haventje gebouwd kunnen worden, dat via een kanaaltje met het Damsterdiep wordt verbonden. Ook ruimte voor een aantal vaste woonschepen in het Damsterdiep wordt geopperd.

En wat gebeurt er met de huurwoningen die nu leegstaan? Kunnen die niet ter beschikking worden gesteld aan Ten Posters die tijdelijke huisvesting zoeken, bijvoorbeeld vanwege een scheiding?

Dorpskarakter en identiteit

Dorpsbewoners vinden het belangrijk om bestaande kwaliteiten te inventariseren en als leidraad bij dorpsvernieuwing te gebruiken. De belangrijkste waarden die de Ten Posters noemen zijn verbeeld op de kaart hiernaast. Dorpsbewoners hebben (grote) waardering voor:

- het oude dorpslint en het Damsterdiep
- de rentenierswoningen, de oude boerderijen in het dorp, de molen
- de slingerende Stadsweg bij Kröddeburen met Pierewiets houkje,
- de groene erven in Kröddeburen.
- de weidse vergezichten: vanaf verschillende plekken en vanuit veel woningen kan goed van het omringende landschap worden genoten.

Dorpsschouw 2018, het café

Dorpsschouw – wijds uitzicht, contact met het landschap

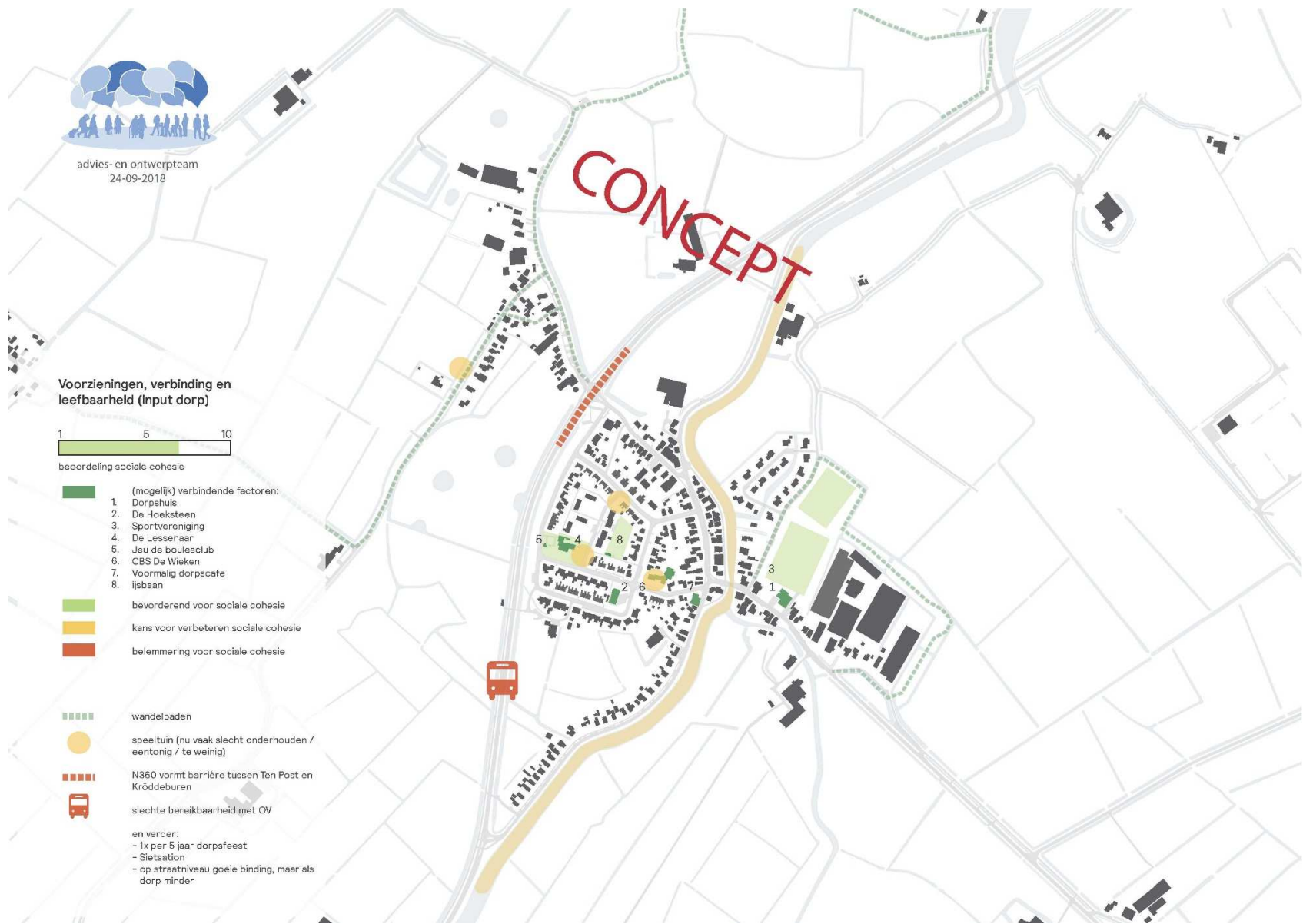
De meningen zijn verdeeld over de Hoeksteen, maar iedereen is het erover eens dat dit een karakteristiek bouwwerk is. Hetzelfde geldt voor de bejaardenwoninkjes in het groen aan de Tammingastraat.

Het voormalige café nabij de brug kan in de huidige staat op weinig waardering rekenen, toch gaat de voorkeur uit naar restaureren boven slopen; het café is tenslotte beeldbepalend en biedt wellicht kansen in relatie tot leefbaarheid. Karakteristieke panden die genoemd worden zijn de woningen langs het lint, de brugwachterswoning, het oude postkantoor en de molen.

Straten en woningen in de Nije Buurt worden omschreven als 'eenheidsworst' en 'inwisselbaar met veel wijken in andere dorpen en steden'. Op verschillende plekken in het dorp zijn open, legen ruimten te vinden waarvan de schaalgrootte niet past bij de knusheid van het dorp. Daarnaast wordt in meerdere groepen naar voren gebracht dat op een aantal zichtlocaties sprake is van onaantrekkelijke bebouwing: de witte woningen direct naast de brug en de woningen aan de Jan Zijlstraat, waarvan de achterzijden het dorp een rommelige aanblik geven vanaf de provinciale weg. Ook die weg zelf is veel mensen een doorn in het oog; het dorp is er destijds voorgoed door in tweeën geknipt.

Kansen om het dorpskarakter te versterken

- Breng bij nieuwbouw dezelfde diversiteit aan als die ook voor het oudere woningenbestand typerend is.
- Benut sloop in de Nije Buurt voor het maken van mooiere dorpsranden.
- Zorg er bij nieuwbouw voor dat zoveel mogelijk woningen naar buiten, richting het landschap, kijken.
- Herstel de historische eenheid met Kröddeburen op basis van bestrating (gebakken klinkers) en beplanting; zorg dat de beide dorpsdelen in ieder geval weer als een geheel worden ervaren.
- De oude woningen zijn qua uitstraling zeer divers; breng die diversiteit terug in het nieuwe programma van woningen en gebouwen.
- Benut kansen om karakteristieke structuurlijnen beter beleefbaar te maken en aan te vullen. Het Damsterdiep is nu behoorlijk ontoegankelijk, maar door de rietkraag uit te dunnen en door wandelvlonders langs de oever aan te leggen, wordt deze waterweg weer bepalend voor de identiteit van het dorp.
- Door in de nieuwbouw wat watergangen met bruggetjes aan te leggen, wordt Ten Post zelfs nog meer een dorp aan het water. Verschillende delen van het dorp kunnen dan bovendien mooi met elkaar worden verbonden.
- Bouw zoveel mogelijk binnen de huidige contouren.

2.2 Dorpscentrum, voorzieningen en leefbaarheid, jongeren

Dorpscentrum

Ten Post heeft niet een echt dorpscentrum, maar de behoefte aan een centrale ontmoetingsplek - zowel in de buitenlucht als ergens binnen - is groot. Veel mensen wijzen de omgeving van de brug over het Damsterdiep aan als hart van het dorp. Als het dorp verkeersluw wordt gemaakt, wordt deze plek veilig en ontstaan goede mogelijkheden voor de inrichting van een dorpscentrum. Van groot belang bij de inrichting is dat het dorpskarakter erin te herkennen is. Ook wordt gesuggereerd om juist op een van de stillere plekken in het dorp een ontmoetingsplek in te richten. Koppel een levendig programma aan het dorpscentrum. Maak het aantrekkelijk door te zorgen dat er van alles te beleven valt. Laat bijvoorbeeld de jaarlijkse minikermis terugkomen, daar ging het hele dorp altijd naartoe.

Voorzieningen

Veel dorpsbewoners - niet allemaal - zijn voorstander van clustering op één plek van verschillende voorzieningen, omdat dit volgens hen voorwaarde is voor behoud en versterking en daarmee voor de leefbaarheid van het dorp. Het voorzieningenaanbod moet inspelen op de vraag van de verschillende bevolkingsgroepen en zorgen voor verbinding. Met betrekking tot de locatie wordt vastgesteld dat het niet per se om één locatie hoeft te gaan; het kunnen er ook twee zijn die elk een deel van de dorpscentrumfunctie voor hun rekening nemen. Mogelijkheden:

- Het voormalige café
- Een centrale plek in de Nije Buurt
- Ontmoetingsplek in de openlucht bij de brug, daar waar wegen elkaar kruisen
- De sporthal

Naast de bekende voorzieningen als verenigingen, school en kerk, worden genoemd: een zorgcoöperatie, maaltijdservice en wasservice (zeker handig tijdens de versterkingsoperatie!), peuterspeelzaal, voor- en naschoolse

kinderopvang, kinderboerderij, speeltuin (zoals in Winneweer), pop-up-winkeltje, dorpscafé en een plek waar je een ijsje kunt halen. Speciaal met het oog op ontmoeten en verbinden worden ideeën ingebracht als een koffieochtend voor ouderen, jongeren verrichten klusjes voor ouderen, een pluktuin en na het plukken samen koken en eten (mooi voorbeeld in Ten Boer), visplekken langs het Damsterdiep, rollatorvriendelijke 'hangplekken' - ook bij slecht weer te gebruiken - voor ouderen in de verschillende woonkernen.

Jongeren

Met een goede mix van woningtypes en voorzieningen blijft het dorp een fijne woonomgeving voor iedereen: gezinnen, starters en ouderen. Jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar zijn een vergeten groep. Zij komen bij elkaar achter de kerk, waar zij voor overlast zorgen, of in blokhutten in diverse particuliere achtertuinen. Ideeën voor aantrekkelijke voorzieningen zijn bijvoorbeeld een pannakooi, een basketbalveldje, een skeelerbaan en een jeugdhonk. Maar het allerbelangrijkste is dat aan de jongeren zelf wordt gevraagd waar zij behoefte aan hebben. De gemeente zou daar een jongerenwerker voor in kunnen zetten. Wel heel succesvol zijn de Sietsation-feesten voor jong en oud in Ten Post. Maar wat als Sietsa er ooit mee ophoudt?

Sociale verbanden en leefbaarheid

Dorpsbewoners treffen elkaar in uiteenlopende verbanden: kerken, christelijke werkgroep, toneelvereniging, Samen Eten eens per maand in de Hoeksteen, school, sportvereniging (waarin de voetbalclub, jeu-de-boulesclub en loopgroep zijn verenigd), boekenclub, historische vereniging. Vaste momenten waarop men elkaar ziet: dorpsfeest eens in de vijf jaar, koningsdag, kinderspelweek, aankomst Sinterklaas, Sietsation-feesten. Ontmoetingsplekken zijn de sporthal/dorpshuis, de ijsbaan en (bij de aankomst van Sinterklaas en tijdens de kinderspelweek) de invalidensteiger bij het Damsterdiep. Op het informele niveau zijn er burenhulp en straatpraat. De cijfers die dorpsbewoners geven voor sociale cohesie variëren van een 6 tot een 8; dus gemiddeld een 7.

Organisatie vindt men een belangrijk aandachtspunt. Dorpsbewoners geven aan dat activiteiten beter op elkaar kunnen worden afgestemd, bijvoorbeeld door ze centraal te coördineren en te promoten. Een goed onderhouden dorpswebsite en snel internet/glasvezel horen daar bij. Het zijn in het dorp vaak dezelfde mensen die de organisatiekar trekken. Ten Posters vinden het niet wenselijk dat alles op de schouders van vrijwilligers rust, zeker niet nu veel dorpsbewoners dankzij de versterkingsoperatie andere zorgen aan hun hoofd hebben. Voorgesteld wordt om een professionele - betaalde - dorpsbeheerder aan te stellen

Als bedreigend voor sociale samenhang en leefbaarheid wordt genoemd:

- N360 vormt een harde scheiding. Voor mensen in Kröddeburen is het dorp een eiland aan de overkant en vice versa.
- Als kinderen niet meer in Ten Post naar school gaan en als je niet naar een kerk gaat, ontmoet je elkaar bijna niet meer in het dorp. De enige oplossing is dan lidmaatschap van de sportvereniging.
- Vermindering van de kwaliteit van de openbaar vervoersverbindingen;
- De versterking kan verbinden, maar ook verdelen.

Kansen voor versterking van sociale cohesie

- Verenigingen, clubs, initiatiefnemers/organisatoren kunnen hechter met elkaar samenwerken; samen weten en kunnen zij meer.
- De kermis moet weer terugkomen, daar ging het hele dorp vroeger naartoe.
- Herstel van de traditie om vanuit het dorpshuis nieuwjaar in te luiden.
- Dorpsbeheerder: aanspreekpunt voor vragen, wensen en klachten, korte lijnen met verantwoordelijke organisaties en kan kleine problemen zelf aanpakken.
- Inrichting van mooie, veilige en wellicht deels overdekte ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.
- Transformatie van de boerderij aan de Jan Zijlstraat tot een zorgboerderij (met NOVO) met boerderijwinkel, moestuinen voor jong en oud.

2.3 Verkeersveiligheid, groen, openbaar vervoer

Verkeersveiligheid

Het thema verkeersveiligheid krijgt op elke dorpsavond veel aandacht. In de afgelopen jaren zijn diverse verkeersmaatregelen getroffen, maar dorpsbewoners blijven de verkeersveiligheid als één van de grootste problemen ervaren.

Problemen die worden genoemd zijn:

- het zware landbouwverkeer door het dorp,
- het gebrek aan parkeerruimte in veel straten.
- Parkeeroverlast (op bijvoorbeeld de Eestumerweg in Kröddeburen - in het weekend een geliefde plek voor fietsers om hun auto met fietsenrek te parkeren).
- de wegvernuwingen die op verschillende plekken in het dorp zijn aangebracht leveren volgens de bewoners gevaarlijke, want onoverzichtelijke situaties op
- voetgangers hebben onvoldoende ruimte in Ten Post: er is een groot gebrek aan veilige voetpaden/trottoirs.

Gevaarlijke punten die vaak zijn benoemd

- T-splitsing oude Rijksweg - B. Kuiperweg is onoverzichtelijk.
- De brug is een van de weinige mogelijkheden in het gebied om het Damsterdiep over te steken.
- De Tuwingastraat wordt door landbouwvoertuigen als sluiproute gebruikt.
- In Kröddeburen wordt hard gereden, terwijl hier veel kinderen op straat spelen.
- De bocht in de Stadsweg aan het eind van Kröddeburen is onoverzichtelijk.
- De route tussen de school en de sportvelden is onveilig voor fietsende en lopende scholieren.
- Oversteek N360.

- Hoge snelheid op de weg tussen Wittewierum en Ten Post.

Veel Ten Posters zouden graag zien dat er een rondweg wordt aangelegd om doorgaand verkeer uit het dorp te weren. Suggestie voor het tracé: tussen de Woldjerweg en de N360; langs de gaslocatie en aansluitend op de N360 tussen de beide viaducten.

De 60- en 30-km zones mogen wat veel dorpsbewoners betreft uitgebreid worden. Andere concrete suggesties:

- Zebra's op de route tussen de school en de sportvelden.
- Vervang asfalt door klinkers
- Meer/betere straatverlichting langs de N360 binnen de bebouwde kom in combinatie met uitbreiding 60 km-zone.
- Meer trottoirs. Veilige wandel- en fietsroutes in en tussen de wijken en dorpen; dit komt ook de onderlinge verbondenheid ten goede.
- Meer parkeerplekken.
- Verkeersdrempels.
- Betere handhaving en voorlichting over gedrag in het verkeer;

Groen

Gewaardeerd groen zijn de bomen, oevers en oeverbeplanting van het Damsterdiep, de bomen langs de N360, het Ten Posterbos, veel voortuinen in zowel het oude deel van het dorp als de nieuwbouw, de groene uitstraling van Kröddeburen en het groene decor dat het landschap vormt. Een prachtig uitzicht wordt geboden vanaf de invalidensteiger met 'vensterbank' bij het Damsterdiep. Gewaardeerd blauw zijn het Damsterdiep ('fundament van de identiteit van Ten Post') en de Ten Poster Ae die verderop overgaat in de Woltersumer Ae.

Niet gewaardeerd zijn het onkruid in de trottoirs in de Nije Buurt, een aantal verwaarloosde voortuinen aan de Johan Rengersstraat en de slecht onderhouden steigers langs het Damsterdiep. Ook zijn groenstructuren in

Damsterdiep, foto Harry Cock

het dorp lang niet overal compleet; soms ontbreekt het groen volledig waardoor plekken kil en versteend aandoen.

Het dorp kan een stuk groener en fleuriger, vinden de dorpsbewoners. Vooral in de straten achter de oudere bebouwingsslinten - staan weinig bomen en heggen. De wens tot uitbreiding van het bomenbestand wordt breed gedeeld. Daarnaast is het zaak om bomen in straten waar sloop-nieuwbouw gepland staat, te behouden of in ieder geval te herplanten. Andere groene wensen zijn de aanleg van volkstuintjes, meer bloemen om de bijen- en vlinderstand op peil te houden en het openhouden van het Damsterdiep. Door bermen en rietoevers met beleid te maaien, kan daar al een belangrijke bijdrage aan worden geleverd.

Kansen voor groenblauwe versterking en de beleving daarvan

- Het aantal ommetjes van een kilometer of vijf uitbreiden. Nu zijn er al de ommetjes Hemert en Dijkshorn en andere wandelingen die deel uitmaken van de Avondvierdaagse. Maar er mogen er meer bij, bijvoorbeeld tussen Ten Post, Winnewier en Wittewierum. Voorwaarde nummer 1: de veiligheid van de wandelaar moet gewaarborgd zijn.
- Zorg dat groen een belangrijke opgave bij nieuwbouw is, o.a. waar het om behoud van bomen gaat en de ruimte voor tuinen op kavels gaat.
- Onderzoek mogelijkheden om ook water in de nieuwbouwwijk te introduceren.
- Verbetering van de steigers bij het Damsterdiep, zodat er meer plekken ontstaan waar men even kan gaan zitten.
- In- en uitstapplaatsen voor zwemmers in het Damsterdiep; in dit 'natuurbad' kan namelijk uitstekend worden gezwommen.
- Aanleg van een wandelvlonder langs de waterkant, zodat het Damsterdiep ook vanaf een lager niveau, dichterbij het wateroppervlak, kan worden beleefd.
- Creëren van een wandelmogelijkheid aan de weidekant van het Damsterdiep.

- Het borgterrein Tammingahuizen met bomen beplanten, de laan herstellen en een fietspad hiernaartoe maken.
- Uitbreiding van belevingsmogelijkheden van het ijsbaantje in het dorp, bijvoorbeeld door hier een crossbaan voor fietsers in te richten.
- Inrichting van groene speel- en ontmoetingsplekken voor kinderen in verschillende leeftijdsgroepen.

2.4 Duurzame energie

Het dorp wil toe naar verdere verduurzaming, van het gas af en een zelfvoorzienend energiesysteem. De vraag is alleen: hoe? Dorpsbewoners vinden het in ieder geval belangrijk dat zij goed worden ondersteund met kennis en kunde, dat oplossingen met behoud van ruimtelijke kwaliteit worden ingepast, dat er geen geluidshinder ontstaat (bijvoorbeeld door warmtepompen bij woningen) en dat maatregelen kostenbesparend zijn.

Voorgestelde oplossingen

- Oprichting van een energicoöperatie. Niet iedereen is daar overigens direct enthousiast over.
- Aanleg van een zonnepark - mooi verstoppt in het groen - ter vervanging van het gasdepot aan de noordoostkant van Ten Post, wellicht in combinatie met opwekking van aardwarmte.
- Zonnepanelen op het dak van de houthandel.
- Kleine windmolens, eveneens onder voorwaarde dat daar een geschikte plek voor wordt gevonden.
- Aftakking van de restwarmteleiding vanuit de Eemshaven (Google) naar Ten Post.
- LED-verlichting in openbare ruimte en gebouwen.
- Duurzame en uiteraard gasloze nieuwbouwwoningen na sloop.
- Bestaande bouw gasloos maken.
- Schadeherstel en isolerende maatregelen in één keer aanpakken.

	positief	negatief
intern	<p>S</p> <ul style="list-style-type: none"> • Karakteristiek dorpslint langs damsterdiep en naar Kröddeburen. • Het landschap rondom, de vele doorkijkjes. • Karakteristieke plekken en momenten: de molen, plekken langs het water van het Damsterdiep etc. • Sterk ondernemersklimaat. • Veel groepen en verenigingen. 	<p>W</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enkele minder aantrekkelijke zichten en panden op zichtlocaties (m.n. het café en de witte woningen). • Damsterdiep: weinig plekken laag bij water. • Schrale openbare ruimte en veel doorgaand verkeer. • Geluid provinciale weg. • Welke invloed hebben de kerken (nog) in het dorp? • Weinig verbinding tussen groepen en verenigingen, soms ook tussen mensen
extern	<p>O</p> <ul style="list-style-type: none"> • Achterkanten Jan Zijlstraat aanpakken met versterkingsoperatie. • Nieuw dorpshart. • Meer doen met Damsterdiep. • Dorpsommetjes uitbreiden. • Duurzame energie • Zichten herstellen, openen. • Meer openbaar groen. • Sociale cohesie en verbinding versterken 	<p>T</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sectorale versterkingsbenadering en teveel losse projecten en trajecten zonder samenhang • Onduidelijkheid beperkt handelingsperspectief groei of krimp? Wat kun je als dorp? • Weinig garanties voor huurders en eigenaars versterkingsgebied • Wegtrekken mensen • (Beleving van) verkeersonveiligheid • Los zand dorp qua sociale samenhang

2.5 Werkgelegenheid en ondernemen, recreatie en toerisme

Werkgelegenheid en ondernemen

Ten Post is vooral een forenzendorp. Dat neemt niet weg dat er zo'n 50 adressen met een Kamer van Koophandelnummer zijn, waaronder een aantal grotere bedrijven als Reinders Houthandel, bouwbedrijf Roorda & Veldman en installatiebedrijf Woldhuis. De landbouwsector is eveneens goed vertegenwoordigd en zal dat naar verwachting ook blijven. De wens tot vergroting van werkgelegenheid in het dorp is niet bijzonder groot. Wel vindt men het belangrijk om ondernemerschap te stimuleren in relatie tot het voorzieningenniveau. Als bijvoorbeeld het gebied rond de brug over het Damsterdiep veiliger en aantrekkelijker wordt gemaakt, ontstaan kansen voor een horecabedrijf (bijvoorbeeld in het oude postkantoor), een winkeltje, een inlaatplek en een loods voor boten en een B&B. Voorwaarde voor behoud van bestaande bedrijven, de vestiging van nieuwe bedrijven en thuiswerkers is snel internet.

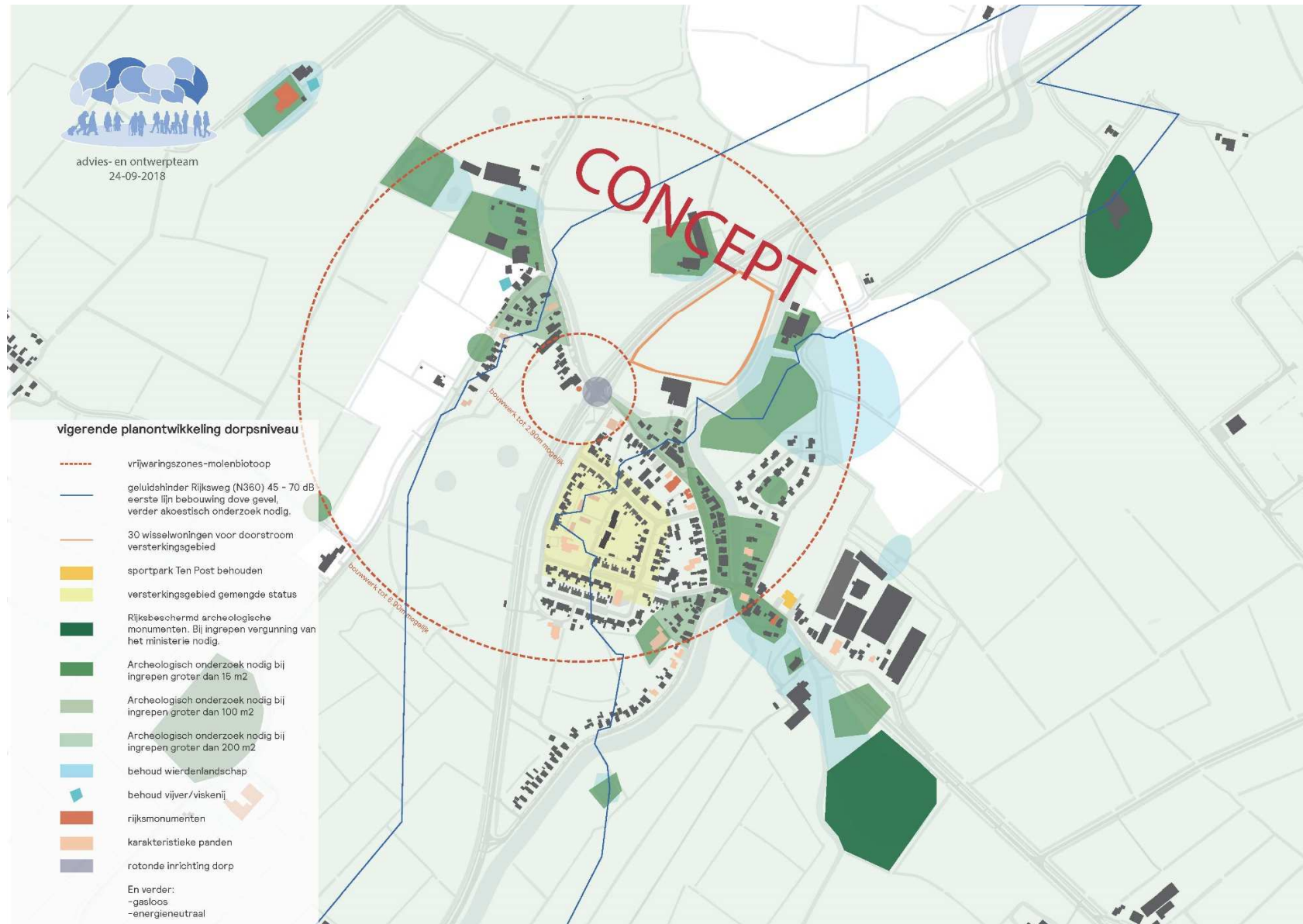
Recreatie

Met versterking van de recreatieve infrastructuur wordt niet alleen ingespeeld op bezoekers van buiten de dorpen, maar zeker ook op de behoefte aan ontspanning en gezond bewegen van de dorpsbewoners zelf. Mooie kansen die er liggen:

- De ijsbaan multifunctioneel maken - bruikbaar in alle seizoenen - bijvoorbeeld als skeelerbaan.
- Uitbreiding van het Ten Posterbos.
- Renovatie en uitbreiding van aanlegsteigers langs het Damsterdiep, inclusief goede visplekken.
- Een rustpunt creëren voor fietsers en wandelaars, bijvoorbeeld een picknickplek in het centrum.
- Vlonderpaden langs het Damsterdiep en handbedienbare pontjes.
- Aan elkaar knopen van bestaande wandelpaden.

2.6 SWOT

De tabel hiernaast geeft een samenvatting van de belangrijkste genoemde 'sterkten', 'zwakten', 'kansen' en 'bedreigingen'.

3. Inhoudelijke verkenningen

3.1 Beleid en randvoorwaarden

Vertrekpunt voor de dorpsvernieuwing vormt het recentelijk beleid dat is opgesteld voor alle kernen in Ten Boer:

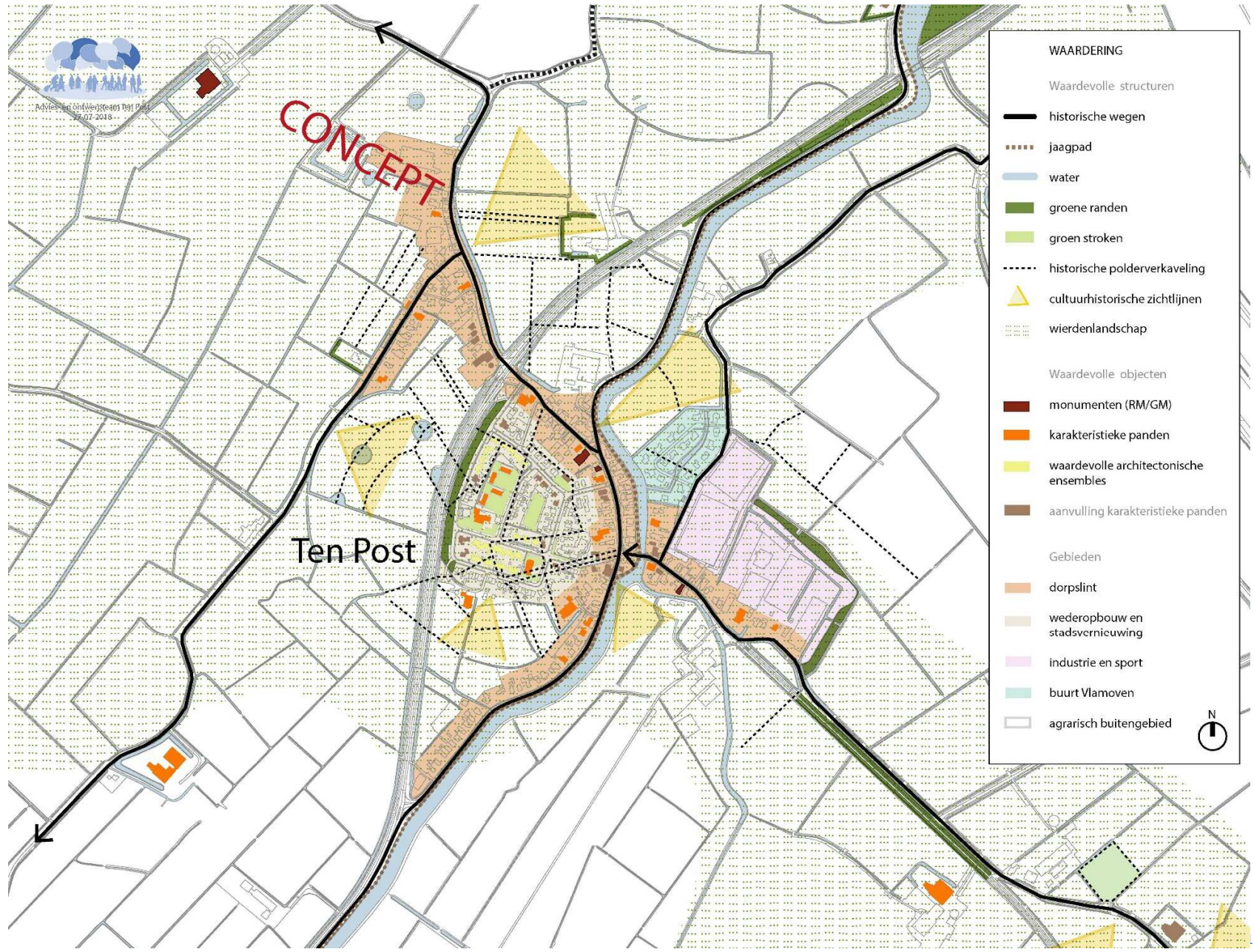
- alle negen dorpen hebben in 2016 een dorpsvisie opgesteld
- deze zijn vervolgens opgenomen in de voorjaar 2018 vastgestelde Leefbaarheidsvisie
- in 2016 zijn een woonvisie en een duurzaamheidsvisie vastgesteld
- in 2017 is de gebiedsvisie voor de gemeente Ten Boer vastgesteld met een kansenkaart voor Ten Post.

Ten Boer laat in het kader van de overdracht naar Groningen het document 'Vitaal en Krachtig Verbonden' opstellen. Daarin formuleert Ten Boer haar boodschap ten behoeve van de eerste omgevingsvisie van de nieuwe gemeente Groningen.

Dit document wordt eind oktober 2018 door de gemeenteraad van Ten Boer vastgesteld. De kernboodschap uit is weergegeven in het rode kader hiernaast. Het bevat 10 aanbevelingen van Ten Boer aan Groningen.

Op nevenstaande kaart is op hoofdlijnen aangegeven, wat op dit moment de belangrijkste beleidsmatige randvoorwaarden zijn, waarmee bij de dorpsvernieuwing rekening moet worden gehouden. Harde randvoorwaarden zijn de geluidscontouren langs de N360, de Molenbiotop, cultuurhistorische en archeologische randvoorwaarden. T.p.v. de molenbiotop zijn er beperkingen aan aanplant van opgaand groen. De kaart geeft ook enkele beleidsambities weer, zoals in de dorpsvisie en leefbaarheidsvisie benoemd.

1. *Zie Ten Boer en de stad als complementair aan elkaar*
2. *Versterk het dorps karakter: specifiek beleid gericht op eigen identiteit, kleinschaligheid, zelfredzaamheid en noaberschap*
3. *Behoud de korte lijnen met het bestuur (politiek en ambtelijke organisatie) van de nieuwe gemeente: dorpenwethouder(s), loket*
4. *Maak vanuit de stad meer gebruik van voorzieningen die Ten Boer biedt: recreatie (bv zwembad), zorg (bv dagbesteding), winkels Koopmansplein*
5. *Bied ruimte voor functieverandering agrarische sector en stimuleer lokaal voedsel*
6. *Bied woonmilieus aan aanvullend op de stedelijke woonmilieus én aanvullend op Meerstad. Onderscheid op prijs, ruimte, veiligheid en landelijk wonen. Ruimte voor experimenten.*
7. *Investeer in dorpsvernieuwing bij de versterkingsopgave*
8. *Neem de inwoners mee met energietransitie en zorg dat er ook iets tegenover staat*
9. *Versterk het landschap, maak ruimte voor water, stimuleer toerisme/recreatie en natuurontwikkeling*
10. *Zorg voor goede verbindingen, zowel digitaal als fysiek*

3.2 Cultuurhistorie

De cultuurhistorische waarden zijn geïnventariseerd door bureau SteenhuisMeurs. De resultaten zijn gepresenteerd op de tweede dorpsavond op 16 juli en gevat in een boekje. De belangrijkste (ruimtelijke) waarden zijn samengevat op cultuurhistorische waarden kaarten, voor elk dorp één.

Ten Post, Winneweer en Wittewierum zijn oude dorpen met elk hun eigen geschiedenis.

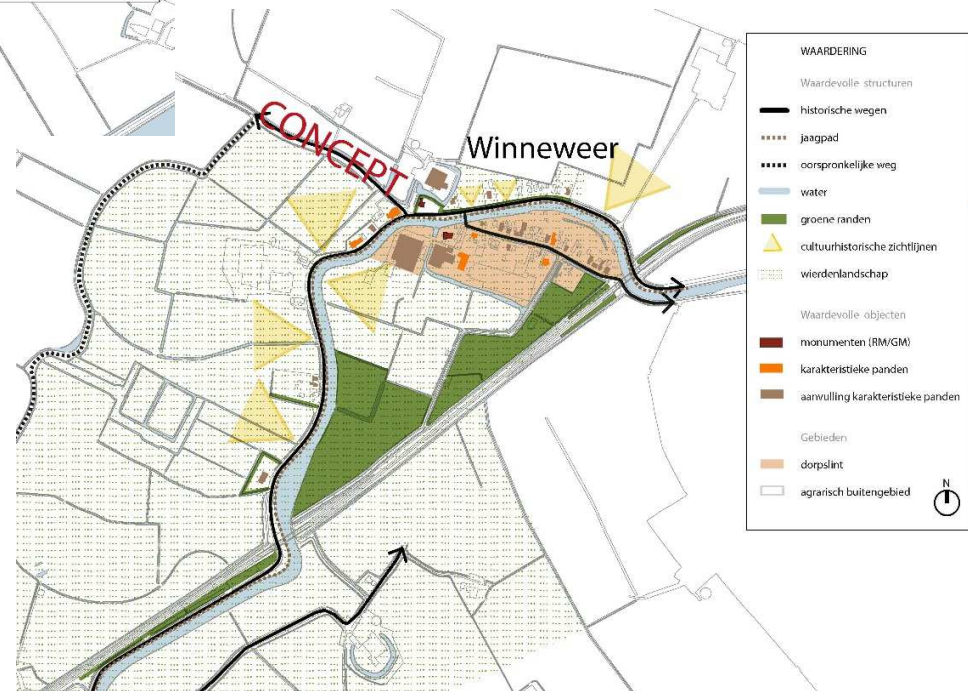
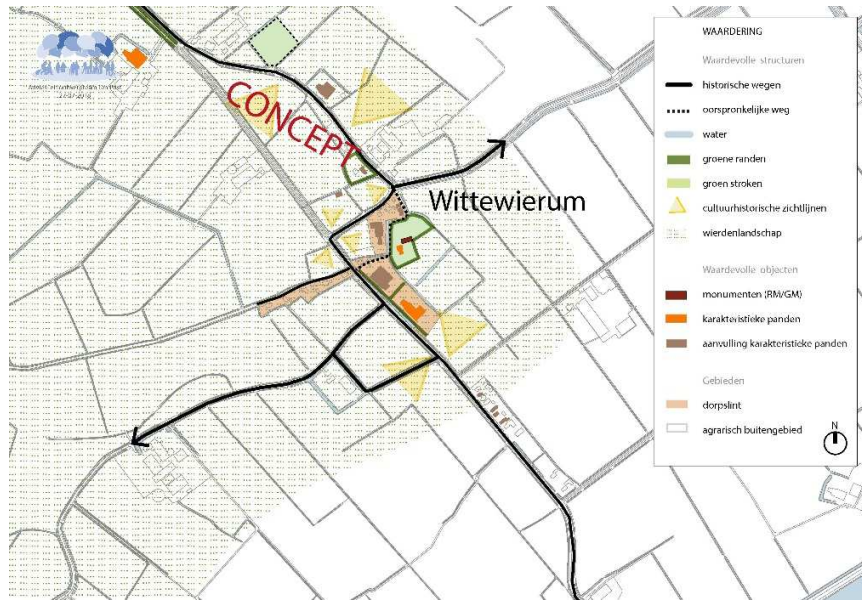
- Wittewierum: kloosterdorp op een wierde, hoge bescherming, magische plek terzijde van het doorgaand verkeer.
- Ten Post: voorzieningendorp op de route van Stadsweg naar klooster Wittewierum – ondernemende mentaliteit, zelfvoorzienend (eigen moestuin en vee), veel middenstand, getekend door kerkscheuring 1945. Hecht kerkelijk (verzuild) verenigingsleven, naoorlogse uitbreiding, sociale woningbouw, meerdere scholen en bejaardenwoningen, recente ontwikkeling woningbouw Vlamoven.
- Winneweer : vroeg industrieel dorp met houtfabriek en steenfabriek, imposante woningen en oude herberg annex rechtsgebouw. Kleiner gebleven, minder kernvorming

Op de cultuurhistorische waarden kaarten zijn de ruimtelijke waarden per dorp weergegeven

Van landschappelijke en stedenbouwkundige waarde zijn:

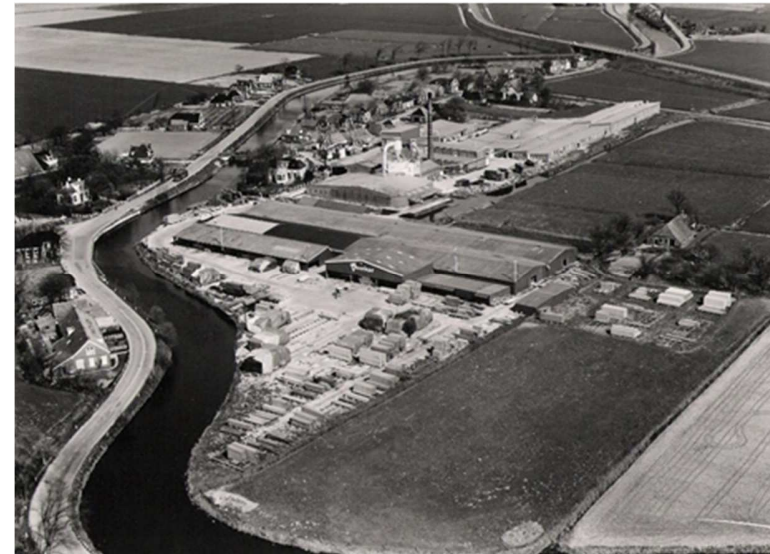
- het wierdelandschap waar de dorpen onderdeel van zijn en dat herkenbaar is aan de verkaveling met kronkelende wegen en waterlopen;
- het open en agrarische landschap, een zichtbare en beleefbare erfenis uit de periode van rond 1900;

- de waterlopen met in het bijzonder de Damsterdiep als ruggengraat van Ten Post en Winneweer. De sloten als raamwerk
- de historische routes en wegen die het raamwerk van de dorpen vormen en de dorpen eeuwenlang ontsluiten en met elkaar verbinden. Het jaagpad is een romantische route langs het Damsterdiep;
- de cultuurhistorische zichtlijnen die de relatie tussen de dorpen, de historische routes en het open landschap versterken;
- de historische verkaveling als basis voor de verkaveling van de dorpen. Opvallend is bijvoorbeeld de cirkelvormige verkaveling van Ten Post;
- de groene randen, die de dorpen, de boerderijen en enkele structuren in het open landschap markeren.
- de gebiedseenheden die de verschillende sferen binnen de dorpen weergeven. Dit zijn de dorpslinten (in alle dorpen herkenbaar), het agrarisch buitengebied, de naoorlogse laag (in Ten Post), het gebied voor industrie en sport (ten Post), en de nieuwe buurt Vlamoven (Ten Post).
- de groenstructuren (begraafplaats Bloemhofweg, wierde Wittewierum en naoorlogs groen ten Post) als herkenbare ontworpen groenstructuren.

Van architectonische waarde zijn:

- De monumenten, zowel Rijksmonumenten als gemeentelijke monumenten.
- De karakteristieke panden. Dit zijn de panden die in de inventarisatie Cultuurhistorische waardevolle bebouwing gemeente Ten Boer (Libau i.s.m. met gemeente Ten Boer, oktober 2017) als zodanig zijn aangemerkt. In dit onderzoek is een aanvulling gemaakt op deze panden. Het betreffen panden die beeldbepalend zijn in het straatbeeld. Deze panden zijn tevens van waarde door de korrel en plaatsing in de rooilijn van de straten en kunnen als ankers bij herontwikkeling van deze buurt gebruikt worden.
- Waardevolle architectonische ensembles. Met name de naoorlogse laag is tot heden ondergewaardeerd geweest. Op de volgende pagina's wordt dieper ingegaan op de waarden van dit ensemble in Ten Post en de bijbehorende objecten.
- de familie van gebouwen in alle dorpen, dit zijn de meest voorkomende typologieën van gebouwen in dit gebied. Voor de dorpsvernieuwing kan uit deze familie van gebouwen geput worden zodat de nieuwe toevoegingen passend blijven bij de eigenheid van de dorpen. Per typologie zijn de karakteristieken kort weergegeven

Winneweer, houtfabriek Nanninga aan het Damsterdiep

Ten Post, luchtfoto 1933

3.2 Demografie

Demografische ontwikkelingen hebben effect op de woningvoorraad en op het draagvlak voor voorziening. Bureau Pau heeft nader onderzoek gedaan en brengt de ontwikkeling de laatste jaren in beeld plus laat prognoses zien. Van daaruit worden conclusies getrokken gericht op de opgave in Ten Post.

Kwantitatieve effecten op woningvoorraad

Ten Post, Wittewierum en Winneweer laten in de periode 2000-2017 een licht dalend aantal inwoners zien. Hierin is Ten Post niet uniek, grote delen van Nederland laten een afnemend aantal inwoners zien, omdat de bevolkingsgroei zich concentreert in de steden. Ten Post laat over de periode 2000-2017 een licht dalend aantal huishoudens zien, Wittewierum en Winneweer blijven nagenoeg stabiel in aantal huishoudens.

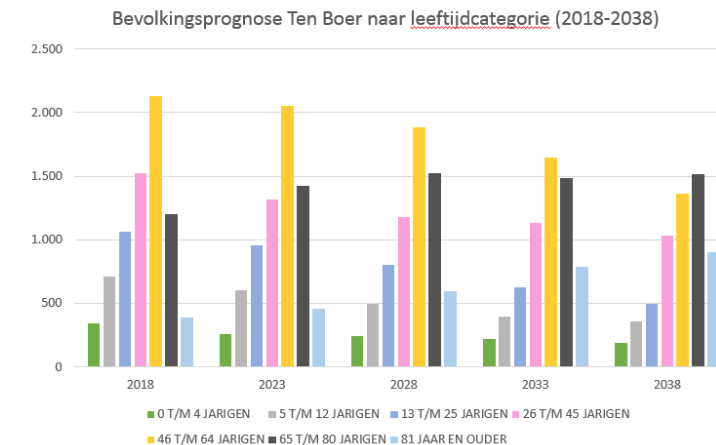
Als we vooruitkijken tot het jaar 2040 gaan de bevolkingsprognoses voor de gemeente Ten Boer uit van een redelijk stabiele ontwikkeling (PEARL, -2,5 tot 2,5%) tot een daling van 20 % (Primos). De PEARL prognose voorziet in een groei van het aantal huishoudens tot 2030 van 2,5 tot 10% voor de gemeente Ten Boer en daarna wordt tot 2040 een stabilisatie verwacht (PEARL). Op het niveau van Ten Post zou het gaan om een toename van circa 10 tot maximaal 30 huishoudens. Een andere prognose (Primos) laat een afname van het aantal huishoudens zien van 5% tot 2038 voor de gemeente Ten Boer (Primos); op het niveau van Ten Post zou het dan gaan om een afname van circa 15 huishoudens.

Op deze (beperkte) toename of afname van huishoudens in Ten Post kan ingespeeld worden door te monitoren hoe het aantal huishoudens zich ontwikkeld en door verdunning van de voorraad wanneer leegstand zich voordoet.

Kwalitatieve effecten op woningvoorraad

Op dit moment bestaat bijna de gehele woningvoorraad in Ten Post uit eengezinswoningen. Momenteel wonen hierin bijna voor 2/3 deel eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens zonder kinderen. Ruim een derde deel wordt daadwerkelijk bewoond door gezinnen met kinderen. In de periode 2005-2017 is het aandeel gezinnen al gedaald ten gunste van eenpersoonshuishoudens. De prognoses laten zien dat deze trend zich verder voortzet.

Wanneer we kijken naar de leeftijdsontwikkeling van de bevolking zien we dat de bevolking ouder wordt. Deze vergrijzingstrend is in het hele land en zelfs op Europese schaal te zien. Ook voor de komende jaren wordt een verdere stijging van het aandeel 65+ en met name het aandeel 80+ verwacht in de gemeente Ten Boer. Voor de overige leeftijdsgroepen, jeugd en jongeren maar ook de middengroepen (25-65 jaar), daalt het aandeel.

Er zullen dus meer kleinere en oudere huishoudens bij komen. Dit vraagt om een aanpassing van de huidige woningvoorraad (indien dat rendabel is

gelet op de staat van de woning en de marktwaarde) en om levensloopbestendige nieuwbouw. Extra opgaven daarbij zijn verduurzaming en aardgasloos wonen die, ongeacht demografische ontwikkelingen, ook op Ten Post afkomen.

Conclusie en opgave

Voor Ten Post is de woningbouwopgave niet zozeer een kwantitatief vraagstuk, maar des te meer een kwalitatief vraagstuk:

De opgave in Ten Post betreft vooral een transformatie van de woningvoorraad, zodat deze duurzaam wordt en geschikt voor bewoning door kleinere en oudere huishoudens. Dit vraagt om flexibiliteit in de plattegrond van woningen en levensloopbestendig bouwen/transformeren.

3.3 Sociaal-economische situatie

Lokale economie en werkgelegenheid

In de periode 2012-2017 zien we in Ten Post een toename van werkgelegenheid in de zorg, de bouwnijverheid en verhuur en handel in onroerend goed. Er is een afname te zien in de landbouw, de industrie, de groot- en detailhandel/repairatie van auto's, onderwijs, sport en cultuur. In totaal gaat het in Ten Post in 2017 om ca. 300 banen verdeeld over ca. 90 vestigingen (gem. 3 tot 4 banen per vestiging).

De gemeente Ten Boer heeft als totaal ca. 1760 banen over 580 vestigingen (bron: Provinciaal Werkgelegenheidsregister provincie Groningen). Voor de toekomst verwacht ABF voor de gemeente Ten Boer dat de totale werkgelegenheid tot 2030 redelijk stabiel blijft. Specifiek voor industrie en landbouw blijft deze stabiel tot 2025, daarna zet krimp in. Zakelijke dienstverlening blijft stabiel. In de zorg- en welzijnssector wordt groei verwacht.

In 1965 werkten vrijwel alle Ten Posters binnen de gemeente. Nu werkt een groot deel van de werkenden buiten Ten Post. Op het niveau van de

hele gemeente Ten Boer vertrekken in de ochtend 2300 werknemers naar werkplekken elders, voor het merendeel naar de gemeente Groningen (1700). Er komen 600 werknemers naar Ten Boer om daar te werken. Er zijn 500 werknemers die zowel in Ten Boer wonen als werken. Dit brengt het totaal aantal werknemersbanen op 1100 in Ten Boer. Het gaat hier om werknemersbanen, dus exclusief ZZP-ers en de aantallen zijn afgerond op 50 tallen (Bron: CBS 2014).

Sociaal-economische status

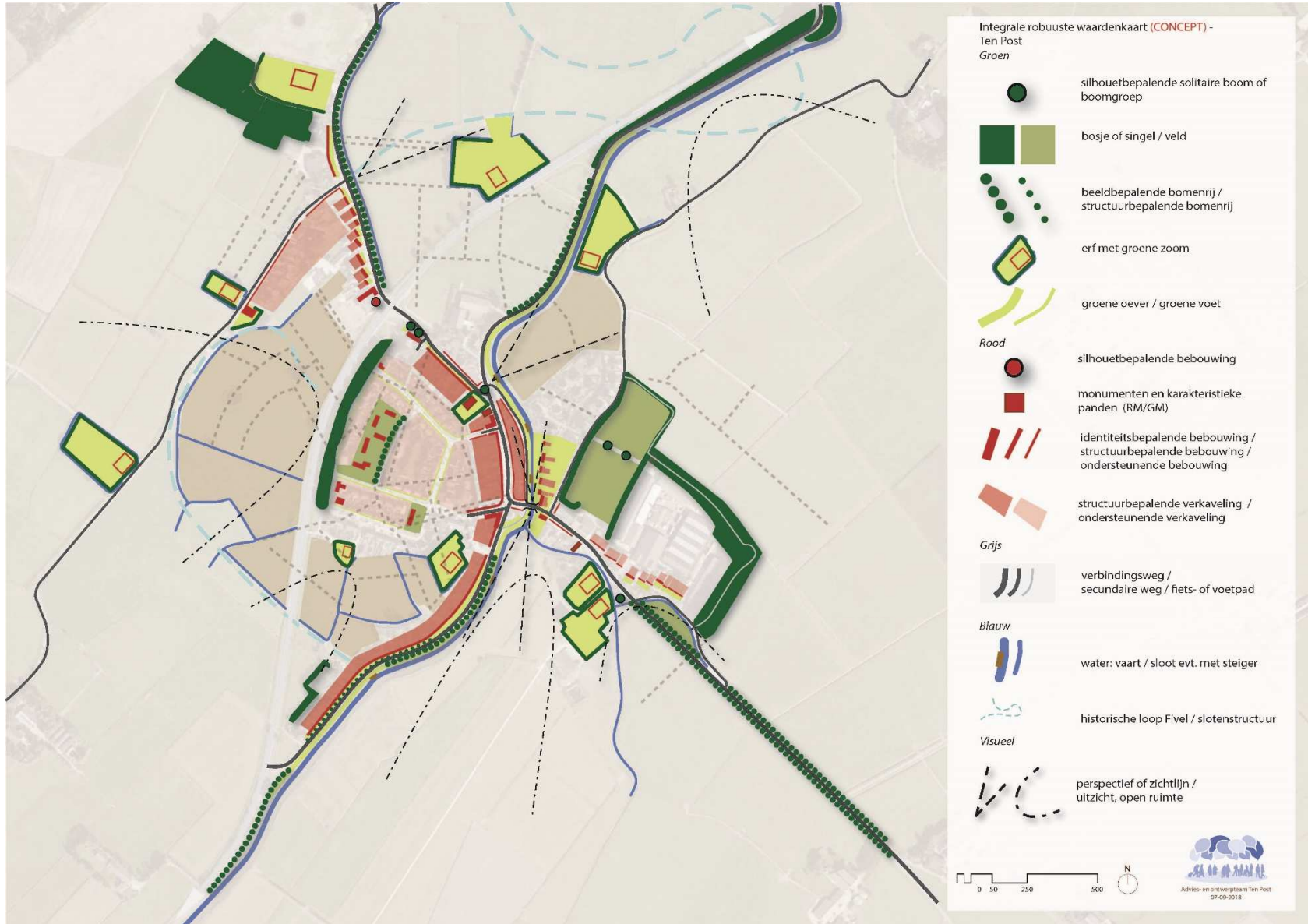
Er zijn 3 factoren mede bepalend voor de sociaal-economische status van een gemeente: opleidingsniveau, inkomen en het beroep dat gedaan wordt op sociale zekerheid. Deze gegevens geven een indicatie voor de betaalbaarheid van woningen, de weerbaarheid van de inwoners, etc.

Het opleidingsniveau in Ten Boer ligt nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde. Het aandeel middelbaar opgeleiden in Ten Boer ligt iets hoger. Het standaard besteedbaar inkomen van een huishouden lag in 2015 (de meest recente cijfers) iets hoger dan het landelijk gemiddelde en t.o.v. het landelijk gemiddelde kent de gemeente Ten Boer een laag aandeel uitkeringsontvangers tot de AOW leeftijd, te weten circa 6 procent tegenover circa 9 procent landelijk.

Conclusie en opgave

Ten Boer doet het aardig t.o.v. het Nederlands gemiddelde wat betreft de sociaaleconomische situatie: het percentage uitkeringsontvangers ligt iets lager, het besteedbaar inkomen ligt iets hoger, het opleidingsniveau ligt nagenoeg gelijk.

De gemeente 'profiteert' van de nabijheid van de gemeente Groningen. Bereikbaarheid wordt in toenemende mate belangrijk voor werkgelegenheid. Zowel fiets, auto, als ook digitaal (glasvezel).

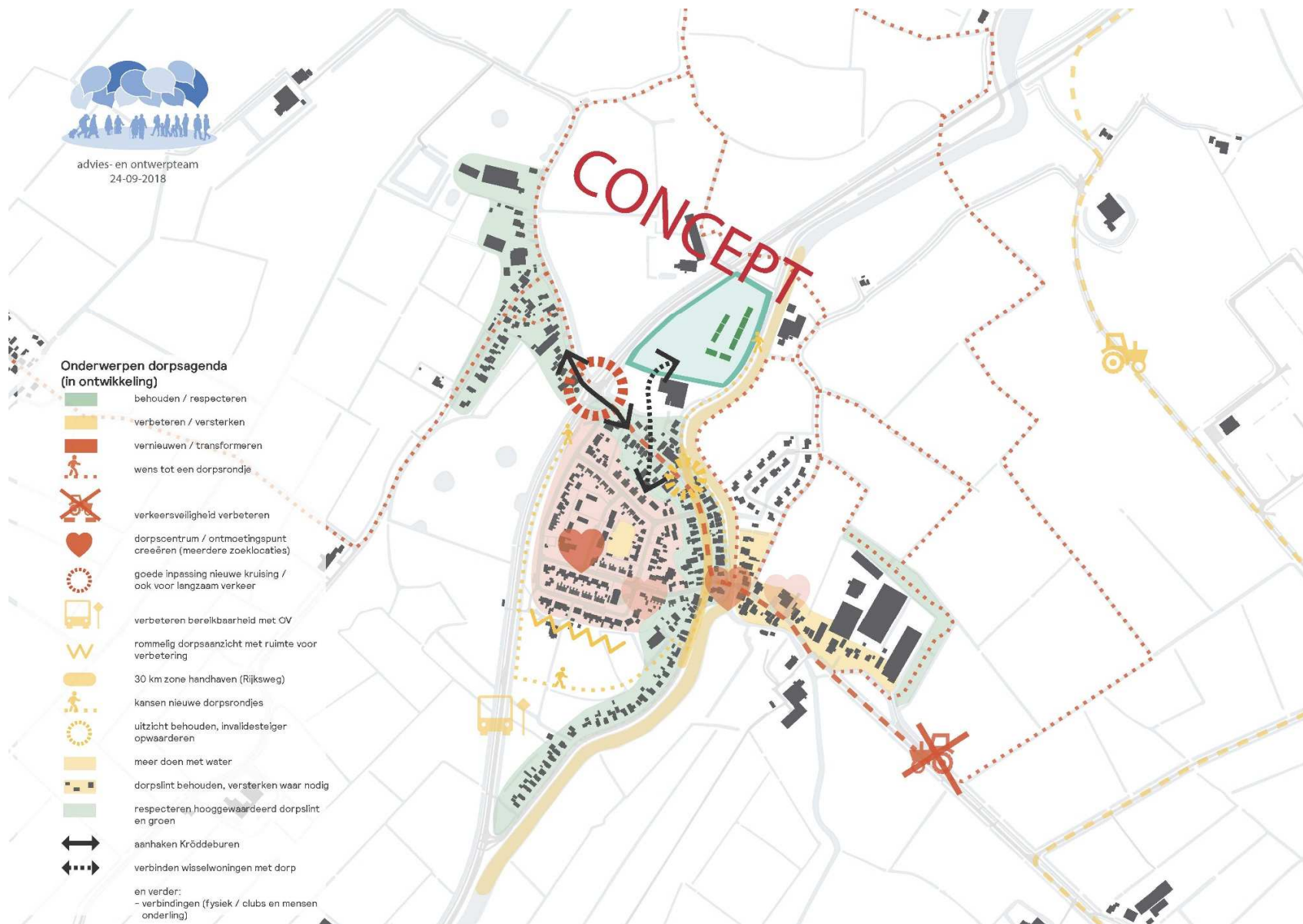

3.4 Ruimtelijk – ‘robuuste waardenkaart’

Op basis van de cultuurhistorische inventarisatie, een landschappelijk/stedenbouwkundige analyse en een dorpschouw is een ‘Robuuste waardenkaart’ opgesteld. Daarin is het ‘DNA’ van Ten Post verbeeld: ‘wat maakt Ten Post nu Ten Post’. Op de kaart staan de belangrijkste ruimtelijke waarden in Ten Post, die uitgangspunt zouden moeten vormen voor ruimtelijke keuzes in de toekomst.

Die waarden zijn:

- Het Damsterdiep, de kronkelende loop, de groene oevers, weidse zichten
- Bebouwingslinten langs het Damsterdiep en Kroddeburen
- Het contact met het landschap vanaf plekken als de invalidensteiger, de brug;
- De historische cirkelvormige verkaveling rond Ten Post
- Groene erven in het landschap en het dorp, op visueel markante locaties (incl .voormalige borgterreinen)
- Karakterstieke panden en ensembles
- Het groene ensemble van de voetbalvelden en het dorpsbos met pad en weidse zichten
- De Fivelloop die op sommige plekken nog beleefbaar is
- Bijzonder plekjes als Pierewiets houkje, in de bocht voorbij Kröddeburen

4. Dorpsagenda

Op weg naar een dorpsagenda

Door de dorpsstafel zijn de thema's gegroepeerd in vijf samenhangende clusters (in volgorde van prioritering uit de dorpsavonden):

1. Verkeersveiligheid, groen en openbaar vervoer
2. Dorpscentrum, voorzieningen & leefbaarheid, jongeren
3. Wonen, dorpskarakter & identiteit
4. Duurzame energie
5. Werkgelegenheid & ondernemen, recreatie & toerisme

Deze zijn per thema uitgewerkt in een concept dorpsagenda.

1. Verkeersveiligheid, groen en openbaar vervoer

De verkeersveiligheid in Ten Post laat op verschillende plekken te wensen over. Een belangrijke factor is het steeds zwaarder wordende landbouwverkeer dat in piekperiodes met grote frequentie dwars door het dorp rijdt. Andere aandachtspunten zijn het gebrek aan parkeerplekken, onoverzichtelijke situaties, onvoldoende veilige paden en stroken voor fietsers en wandelaars en ineffektieve snelheidsbeperkende maatregelen. De groenelementen die er zijn, zoals het dorpsbosje, de groenzoom langs de provinciale weg, de groene oevers van het Damsterdiep, laanbeplanting, groene erven en enkele monumentale bomen worden hoog gewaardeerd. Denkrichtingen:

- bestaand groen handhaven
- groenstructuren versterken
- versteende plekken groener maken
- inzetten op een vriendelijker en lommerrijker uitstraling van het dorp
- ruimte voor moestuinen; zowel collectief als bij huis.

2. Dorpscentrum, voorzieningen & leefbaarheid, jongeren

Het dorp heeft behoefte aan een dorpscentrum, zowel in de zin van een ontmoetingsplek in de openbare ruimte waar men elkaar spontaan tegenkomt (vergelijk met een brink of een plein) als in de zin van een multifunctioneel gebouw. Het voorzieningenaanbod in zo'n centrum moet dusdanig zijn dat er voor alle leeftijden iets te doen en te halen valt. Een belangrijk aandachtspunt in dit verband is de vergrijzing: hoe ontmoeten dorpsbewoners elkaar in de toekomst en hoe kan de zorg, ook met de mogelijkheden die internet biedt, het beste worden georganiseerd? Dorpsbewoners hebben verschillende potentiële locaties voor het dorpscentrum aangewezen en geconcludeerd dat dit centrum evengoed over twee locaties kan worden verdeeld, bijvoorbeeld het voormalige café nabij de brug, daar waar wegen elkaar kruisen, in de Nije Buurt waar wellicht vanuit de versterkingsoperatie ruimte ontstaat, in het voormalige schoolgebouw in de Nije Buurt (De Lessenaar) en bij de sporthal. Een grote zorg die dorpsbewoners hebben met betrekking tot leefbaarheid is dat de basisschool ooit zal verdwijnen omdat er te weinig kinderen zijn. Kinderen en jongeren zijn daarom een belangrijke doelgroep voor dorpsvernieuwing. Door gebrek aan speel- en ontmoetingsplekken en activiteiten is het huidige Ten Post onvoldoende aantrekkelijk voor hen.

3. Wonen, dorpskarakter & identiteit

Het oude dorpslint met karakteristieke bebouwing langs het slingerende, met bomen en rietkragen omzoomde Damsterdiep geniet grote waardering bij de dorpsbewoners. Het dorp ziet de versterkingsoperatie als een uitgelezen kans om het soms schrille contrast tussen het oude deel van het dorp en de Nije Buurt aanzienlijk te verzachten. Het dorp wenst dat bij Ten Post horende kwaliteiten en structuurlijnen op eigentijdse wijze worden vertaald naar vervangende en op termijn wellicht uitbreidende nieuwbouw. In dat verband noemen dorpsbewoners bijvoorbeeld het slingerprofiel van het dorpslint, de kleur van Groninger baksteen, de speelse verkaveling, de diversiteit in de architectuur, de relatie met het water en de weidse vergezichten over het landschap. Waar veel plekken in

het dorp nu 'bloedeloos' zijn, biedt het eigene van Ten Post aanknopingspunten voor herstel van de romantiek. Ook wil het dorp de samenhang tussen de beide dorpsdelen aan weerszijden van de N360 versterken. Daarnaast is het op grond van demografische prognoses van belang dat bij nieuwbouw rekening wordt gehouden met vergrijzing en de relatieve groei van het aantal kleinere huishoudens. Om Ten Post aantrekkelijk te houden als woondorp voor huidige en toekomstige bewoners, zal in woonprogramma meer gewicht moeten worden toegekend aan kwaliteit dan aan kwantiteit. Ondertussen worden de wisselwoningen ten noorden van Ten Post gebouwd en gaat er spoedig een proces van start in de Nije Buurt van versterking en sloop en nieuwbouw. De gesprekken met de Nije Buurt hebben een ander karakter dan de gesprekken over de toekomst van het dorp. Tegelijkertijd zijn er veel relaties tussen beide.

4. Duurzame energie

In 2016 is een dorpsvisie gemaakt waarin Ten Post heeft uitgesproken in 2025 energieneutraal te willen zijn. Die ambitie staat nog altijd overeind. 2025 nadert echter snel. In samenhang hiermee spelen twee zaken. Het feit dat de aardbevingsproblematiek is veroorzaakt door fossiele energie zien veel dorpsbewoners als een mooie kans voor de overheid om schade en leed deels te compenseren door het dorp - gefaciliteerd door de overheid - versneld energieneutraal te maken. Tweede aandachtspunt is dat de dorpsstafel zich zorgen maakt in relatie tot de transitieopgave op Rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau en de diverse ruimtelijke verkenningen die worden gedaan rond zonneparken en windenergie. In plaats van dat het dorp keuzes en besluiten van bovenaf krijgt opgelegd en dat onderzoeken buiten het dorp om in gang worden gezet, wil het dorp zelf een visie ontwikkelen. De dorpsstafel wil een positie en zeggenschap in hoe duurzame energie in en rond het dorp wordt ingepast. Met oplossingen op uitsluitend het niveau van individuele woningen kan naar verwachting niet worden volstaan. Er zal tevens naar collectieve oplossingen moeten worden gezocht waar een breed draagvlak voor is.

Daarnaast beseft de dorpsstafel dat de ambitie van een energieneutraal dorp te beperkt is. Het landelijk gebied, dus ook Ten Post, zal binnen afzienbare tijd mede moeten voorzien in de grote vraag naar duurzame energie vanuit het stedelijk gebied.

5. Werkgelegenheid & ondernemen, recreatie & toerisme

Ten Post is niet per se een dorp waar werkgelegenheid een thema is, maar het dorp kan wel aantrekkelijk zijn als vestigingsplaats voor kleine zelfstandigen, getuige het huidige aantal ondernemers. Bij het bevragen van de dorpsbewoners was het opvallend hoeveel mensen er verhoudingsgewijs werken in Ten Post. Ook met het oog op leefbaarheid is het belangrijk om het dorp voor verschillende doelgroepen aantrekkelijk te houden. Snel internet/glasvezel is daarbij voorwaarde nummer 1. Daarnaast biedt dorpsvernieuwing kansen voor nieuwe bedrijvigheid, met name in relatie tot de ambities op het gebied van leefbaarheid/voorzieningsniveau en recreatie & toerisme. In het gebied zijn volop fiets- en wandelpaden te vinden, maar de dorps economie profiteert daar nu nauwelijks van. Ten Post wil kansen benutten om de ligging aan het Damsterdiep beter beleefbaar, benutbaar en verdienbaar te maken, voor dorpsbewoners en bezoekers. Dat kan in de vorm van bijvoorbeeld een terras, ijsloket, kanoverhuur, fietsverhuur, plek om boten in te laten, maar ook een reeks zwemsteigers, zodat het dorp ook voor de bewoners aantrekkelijker wordt als leefomgeving.

Vervolg

De dorpsagenda vormt het vertrekpunt voor uitwerking van de opgaven waar Ten Post en de Ten Posters voor staan. Hoe dat gebeurt wordt uitgebreid toegelicht in de collegenotitie.

Colofon

Opgesteld door:

Dorpstafel Ten Post
Gemeente Ten Boer

Met bijdragen van:

Specht architecten
Steenhuis Meurs
Sandra van Assen stedenbouw
Bureau PAU
MD landschapsarchitecten
Touché concept©

In samenwerking met:

Wierden en Borgen
Nationaal Coordinator Groningen

Oktober 2018